

INTERVENCIÓ DEL PRESIDENT MARAGALL A LA SESSIÓ INAUGURAL DEL DIÀLEG SOBRE DIVERSITAT LINGÜÍSTICA, SOSTENIBILITAT I PAU

Fòrum Universal de les Cultures, 20 de maig de 2004

Espero que vulguin perdonar-me la gosadia d'intervenir en aquest diàleg sense ser un expert en lingüística.

Em permeto aquesta llicència des de la meva prevenció al perill de les "technicalitats", és a dir al risc que els debats esdevinguin incomprendibles.

No sóc expert, doncs.

Però sóc un enamorat del llenguatge: des del "poc que te crec" i el "no pas" gironí-francès fins a "la poqueta nit" (a la boqueta de la nit) de la meva àvia, que equival al capvespre català o al s'hora baixa mallorquí.

La meva àvia, i el meu avi Pasqual, eren alacantins, d'Alacant, més precisament de Monòver, on per cert un cop l'alcalde del lloc, quan li vaig preguntar quin idioma parlava em va espetegar: "el mateix que tu" , i quan li vaig insistir com ne deia, si valencià o català o què, va fer: "che collons, no, Monovero!"

Per què els hi explico això? Per il·lustrar que el català és un estandard de la diversitat, dins de les llengües llatines i ell mateix dintre seu.

És un idioma bandera de tots els idiomes que corren perill de perdre's, sobretot perquè aquest no es perdrà.

És una icona

El català no l'hem de "defensar", contra el que es diu massa sovint. (defensar no m'agrada – prefereixo sempre l'atac a la defensa).

L'hem de conrear, l'hem d'expandir, l'hem d'esponjar internament per a que hi càpiguen totes les variants i l'hem de portar més enllà de les seves fronteres internes i externes, imposant-lo amablement, amigablement.

Ho hem de fer per dos motius diferents: per amor o dignitat, com vulgueu; i per principi.

Per un principi universal de manteniment de les identitats i per tant de la diversitat –contra la homogeneïtat, contra l'avorriment, contra el simplisme, contra la comoditat i per tant contra l'economia–. Santa paraula, "l'economia" que ja és més que una icona: és un dogma quasi incontrovertible, però un dogma amb esquerdes, amb excepcions, un dogma a voltes tirànic, que cal esberlar – tanta és la seva tirania! en termes *econòmicament* solvents

Es pot? Es pot. El valor mercantil de l'*especificitat* anirà in crescendo a mesura que la generalització –la globalització- s'estengui i es banalitzi.

El català és una causa a la que podem aliar milions de persones que no el parlen però que entenen la seva llicitud.

Una causa romàntica com la que va dur Byron a Grècia, o revolucionària com la que va dur Garibaldi a Rio Grande do Sul, o, com explicava Rubert de Ventós, com més interessadament, si es vol, però de forma ben interessant, els jesuïtes adoctrinaven els guaranís en el seu idioma.

No dic que el nostre idioma és una causa quixotesca per no escandalitzar.

I perquè no és una causa perduda com quasi totes les del compatriota de Pepe Bono.

És una causa guanyadora perquè té a favor el vent de la revolta contra l'uniformisme, perquè ha tingut a favor l'actitud digníssima, en aquest terreny, d'un president que ha durat més de 20 anys, i que ha durat justament per això – m'atreveixo a dir-.

I encara perquè seria un contrasentit que en el moment de la gran abraçada històrica de l'Europa de l'Oest i de l'Europa de l'Est, amb els corresponents reconeixements de cultures i llengües diverses, li fos negat a la llengua catalana el reconeixement europeu que correspon a una llengua amb un pes demogràfic inqüestionable – més de 10 milions l'entenen- només hi ha 7 llengües de les 21 que sortiran a l'article 4.10 de la Constitució que Europea –la catalana és la vuitena més parlada-, una sòlida tradició cultural i literària, un estatus científic i acadèmic arrelat, un dinamisme social i cultural en expansió i un estatut jurídic reconegut a l'Estat espanyol, a la llei italiana i a Andorra.

Però no és una causa fàcil. Hi ha dificultats de tot ordre, començant per un gran problema d'imaginació.

Cal trobar formes i sobretot exemples per a demostrar que allò que es perd si es perd el català és superior a la comoditat que es guanya si tots els idiomes tendeixen a un de sol, o dos, o tres. És a dir: la imaginació contra l'economia, contra el cost i l'eficiència, contra el valor del temps estalviat.

És allò que George Steiner ens ha explicat de forma brillant en fer-nos veure la humanitat amagada en la multiplicació de les llengües després de Babel; en fer-nos entendre que cada llengua –per menor que sigui- funda un conjunt de móns possibles i de geografies de la memòria.

Seguint el raonament d'Steiner, un lingüista català –Jesús Tusón- ho ha dit d'una altra manera en parlar-nos del luxe del llenguatge:

“Us crido a estimar el llenguatge i a estimar i defensar les llengües, la seva unitat pregona i el ventall magnífic de la seva diversitat. Perquè potser no som més que llengües i quan se'n perd una perdem una part essencial de nosaltres mateixos. I quan algú fa per esborrar totes les llengües menys la seva ens vol fer menys humans i va de dret, en un camí sense retorn, cap al món inhumà del silenci”

I de les dificultats conceptuals –de fons- a les dificultats tècniques –pràctiques-.

Per exemple, quan escrivia les notes que estic seguint, en arribar a aquest punt he retrocedit a l'inici per a comptar quantes paraules tenia subratllades amb vermell, es a dir que no figuraven en el diccionari del Windows i n'han aparegut un bon grapat:

tecnicallitat
poqueta nit
boqueta
monovero
s'hora baixa
che
collons
especificitat
licitud
uniformisme
digníssima

És un problema de difícil solució en abstracte: conciliar la necessària unitat de l'idioma amb la seva diversitat real. Si volem arreplegar tots

els qui l'haurien de defensar perquè el projecte tingués economies d'escala i per tant fos viable, resultarà que la unitat necessita de la diversitat. No es el mateix sobreviure amb una base demogràfica de 6 milions que amb una de 12. Però els 12 no els tindrem sense flexibilitat interior. Duresa i elasticitat a l'hora, gens fàcil.

Alguns pensen que n'hi ha prou en obtenir la independència i ser un Estat per a obtenir-ho. Es una creença respectable. Tant respectable que governo amb amics que ho creuen.

Però es pot formular a l'inrevés: no serem de debò independents si no tenim idioma. I tenir idioma vol dir que Europa el reconegui.

En aquesta esclatxa de la història estem. Europa reconeixerà que els Estats diguin quins són els seus idiomes interiors amb dret a ser idiomes de la Constitució. I haurà estat, no ens enganyem, gràcies al català. El català haurà estat el desllorigador.

Amb això vull dir que els catalanoparlants sentim com a pròpia la causa de la diversitat lingüística; és la nostra causa.

Vull que entenguin que el combat per la llengua catalana (combat? millor falera) no és una falera que vivim en solitari, no és un combat egoista. La nostra causa és també la causa de totes les llengües del món que no tenen prou reconeguts els seus drets.

Potser aquesta és l'oportunitat que tenim de sortir en la Constitució europea a part, com a llengua número 22, després de les altres 21, com en representació de tots els demás, és gairebé diria, l'única oportunitat i seria justa que ens la reconeguessin, difícil, però just.

Creiem que si fem les coses amb passió i intel·ligència, el nostre combat pot ser útil a altres llengües, pot obrir camins a moltes llengües minoritàries. Que ho fem per la nostra, les coses clares – però que fent-ho les beneficiem totes.

Per això, estem decidits a fer de Catalunya un centre mundial de referència en la proposta, la protecció, i l'impuls de la diversitat lingüística. Aquesta ha de ser una de les herències del Fòrum.

Com recentment ens ha recordat el doctor Siguan, Catalunya amb la seva complexa i rica situació lingüística pot esdevenir un veritable laboratori europeu per a la recerca i la formació en ensenyament plurilingüe i per a l'experimentació i difusió de la informàtica aplicada a les llengües minoritàries.

(.....)

Ara bé, no ens enganyem. Dir-ne català de totes les variants del català ha estat fins ara decisiu, no només per la unitat del català sinó per la seva diversitat. És a dir, ha estat decisiu i positiu pel català estricte, però també pel mallorquí, el menorquí, l'eivissenc, el valencià i totes les variants que us podeu imaginar. Si no hi hagués hagut una denominació comuna, si no hi hagués hagut unitat de la llengua ara no podríem defensar-ne la seva diversitat, defensa que necessitem, com he dit perquè la seva peculiaritat triomfi.

Crec sincerament que el català s'ha de posar al servei d'una causa que el trascendeix i fent-ho es beneficiarà també a ell mateix i aquesta ciutat que ha sigut la ciutat que on tantes coses diverses han confluït històricament pot ser també la capital, la modesta capital de la diversitat.

Compto amb tots vostès per seguir aquestes reflexions i, sobre tot, per a que ben aviat es converteixin en realitats sòlides i esperançadores.